

Některé děti přijdou o dětství dřív, než vůbec pochopí, co znamená.

Noc, Kdy Se Zastavil Čas

Lubomír Jano
Autobiografický román

Noc, Kdy Se Zastavil Čas
Copyright © 2026 Lubomír Jano
Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této knihy nesmí být
reprodukována ani šířena
v jakékoli podobě bez předchozího
písemného souhlasu autora.
První vydání, 20.5.2026.

VĚNOVÁNÍ

Tuto knihu věnuji svému tátovi Christopherovi,
Jehož odchod mě navždy změnil.
Mé mámě, sestře, strejdovi Vlastíkovi, mým bratrům a jejich dětem,
Kteří mi ukázali, že domov není místo, ale lidé.
A všem, kteří právě procházejí vlastní tmou.
Protože i ta nejdelší noc jednou skončí.

UPOZORNĚNÍ PRO ČTENÁŘE

Tato kniha obsahuje témata domácího násilí, psychického traumatu, ztráty, závislostí a sexuálního zneužívání. Některé části mohou být pro citlivější čtenáře náročné.

ÚVODNÍ SLOVO AUTORA

Vítejte na stránkách mého života.

To, co se chystáte číst, není vymyšlený příběh. Je to autobiografický román založený na mém životě, na vzpomínkách, které mě pronásledovaly celé roky, a na chvílích, které mě změnily navždy.

Narodil jsem se v roce 1994 a velkou část svého života jsem strávil ve Velké Británii. Když jsem jako mladý kluk odjížděl z rodné země, netušil jsem, jak moc mě ta cesta změní. Čekaly mě roky samoty, psychického vyčerpání, práce, ve které člověk přestal cítit vlastní hodnotu, i chvíle, kdy jsem měl pocit, že už dál nedokážu pokračovat.

Přišel jsem o lidi, které jsem miloval. Zažil jsem strach, úzkosti i ticho prázdných bytů, ve kterých člověk slyší jen vlastní myšlenky. Byly noci, kdy se čas opravdu zastavil.

Mnohokrát jsem byl na dně. Mnohokrát jsem si myslel, že už nenajdu sílu vstát.

Ale tenhle příběh není o prohře.

Je o přežití. O návratech. O hledání domova a místa, kam člověk patří, i když celý život utíká před minulostí.

V srpnu roku 2023 jsem za sebou definitivně zavřel dveře za svým životem v Anglii a vrátil se zpátky domů — do Děčína. Mezi známé ulice, lesy, skály a lidi, kteří mě přijali takového, jaký jsem.

Dnes je mi 31 let. Sedím ve svém vlastním bytě a poprvé v životě můžu říct, že se cítím v bezpečí.

Pokud jste někdy měli pocit, že už nemůžete dál, doufám, že vám tahle kniha připomene jednu důležitou věc:

I po té nejtemnější noci může znovu přijít světlo.

Děkuji, že kráčíte se mnou.

Lubomír Jano

Děčín, 2026

KAPITOLA 1

Narození do lži

Moje existence začala podvodem, o kterém jsem jako malé dítě neměl a ani nemohl mít sebemenší tušení. Svět kolem mě si žil vlastním tempem, zatímco v našem soukromém vesmíru se lži vrstvily jedna na druhou, až vytvořily neprostupnou zeď. Máma Eva tehdy žila v Děčíně s chlapem, kterého všichni sousedé, známí i celá širší rodina považovali za mého biologického otce. Byl to muž, který s ní sdílel postel, plány i každodenní starosti, a až do poslední vteřiny byl skálopevně přesvědčen, že to malé dítě, které máma nosí pod srdcem, je jeho vlastní krev. Těšil se, plánoval, žil v dokonalé iluzi. Jenže pravda má tu vlastnost, že si vždycky najde cestu ven, i kdyby měla prorazit beton. Ta vteřina, kdy mě v porodnici doktoři vytáhli na ostré světlo světa, změnila úplně všechno. Stačil jeden jediný, letmý pohled na moji novorozeneckou tvář a na barvu mojí kůže, aby se celá ta pracně budovaná stavba zřítily k zemi. „To není moje,“ řekl tenkrát ten chlap bez špetky zaváhání, s hlasem plným chladu a okamžitého odporu.

Byl jsem zkrátka jiný. Moje kůže byla od narození o dost světlejší než kůže mé starší sestry nebo samotné mámy. Narodil jsem se jako poloviční Čech a poloviční Rom, jako kluk chycený mezi dva úplně odlišné světy, aniž bych o tom mohl rozhodovat. V tu chvíli, hned v prvních minutách mého života na této zemi, jsem se stal pro rodinu hlavně obrovskou přítěží a živoucím důkazem máminy nevěry. Ten chlap, který mě okamžitě zavrhl, mi sice nakonec do rodného listu dal své jméno i příjmení – Lubomír Jano – ale dal mi ho jen jako prázdnou, chladnou schránku. Možná to udělal proto, aby se vyhnul strašné osudě v paneláku před sousedy, možná jen chtěl, aby máma nemusela na úřadech složitě vysvětlovat, s kým přesně ho podvedla a kdo mě vlastně zplodil. Ať už byly jeho důvody jakékoliv, vstoupil jsem do tohoto drsného světa se jménem muže, který mě od první vteřiny mého bytí hluboce a upřímně nenáviděl.

O mém skutečném, biologickém tátovi se u nás doma nikdy nemluvilo otevřeně. Byl jako přízrak, jako temný stín, který občas proletěl kuchyní, ale nikdo se ho nesměl dotknout. Máma o něm začala mluvit jenom tehdy, když měla v sobě pár skleniček alkoholu a zábrany padly. V tu chvíli, s lesklýma očima, pustila do ticha nějaký ten drobný, ostrý střípek z minulosti. „Měl tělo samé

tetování,“ říkala polohlasem a v očích se jí objevil takový zvláštní, prázdný a daleký pohled, ze kterého mě mrazilo. „Pořád byl v kriminále. Měl kolem sebe spoustu kurev a žil divoce.“ To bylo všechno, co jsem se o něm kdy dozvěděl. Žádná stará vybledlá fotka v šuplíku, žádná adresa, kam bych mohl napsat, žádné telefonní číslo. Jenom to věčné, tíživé vědomí, že můj skutečný otec byl recidivista a kriminálník, o kterého se máma opřela jen na pár divokých měsíců, než před ním i s dětmi utekla za někým jiným.

Náš tehdejší domov nebyl žádný moderní, anonymní panelák, kde by člověk zapadl do šedi mezi stovky ostatních. Byl to starý, omšelý třípatrový činžovní dům v Děčíně. My jsme bydleli v prvním patře, úplně nízko u země, hned nad studenými sklepy. Z našeho okna to bylo k chodníku venku jenom malý kousek cesty – stačilo by se jen trochu víc odrazit z parapetu, vyskočit a člověk mohl být hned venku, na svobodě, na děčínské ulici. Ale uvnitř toho bytu žádná svoboda nebyla, spíš naopak. Byl to malý, neuvěřitelně stísněný prostor, kde se tísnily naše životy: jeden jediný pokoj, malá tmavá kuchyň, chladná koupelna a úzká chodba. Bylo to místo, kde se v rozích držela věčná vlhkost a kde se zastavil nejen čas, ale i jakékoliv lidské teplo.

Pamatuju si z té doby hlavně zimu. Nebyla to taková ta krásná, pohádková zima s bílým sněhem, ale ta severočeská, vlezlá, vlhká zima, která se ti okamžitě dostane přes oblečení hluboko pod kůži, zaleze ti do kostí a už tam zůstane po celý zbytek roku. Máma měla obrovské finanční dluhy, kam se člověk podíval, a tak jsme byli celé měsíce úplně odpojení od plynu i od elektřiny. Naše večery jsme museli trávit výhradně u svíček, které jsme kupovali po kusech. Ty malé, žluté plamínky byly naším jediným zdrojem světla v té černé tmě, ale vůbec žádné teplo nedávaly. Kuchyň, která má být v každé normální rodině teplým srdcem domova, u nás vypadala spíš jako provizorní tábořiště někde uprostřed divočiny. Máma musela pravidelně chodit na blízkou benzínku a kupovat tam těžké plynové bomby, takové ty modré kovové kanystry, na kterých pak s hlasitým syčením vařila na jedné jediné pánvi pro nás pro všechny. Celý náš dětský život se tehdy smrskl na tenhle jeden malý plamen, u kterého jsme se sěgrou seděli a snažili se ohřát si aspoň zkrehlé prsty nebo kousek jídla.

Vaření na takovém plynovém kanystru byla složitá disciplína sama o sobě. Máma na té jedné staré pánvi musela dělat hotové zázraky z naprostého ničeho, co dům dal. Většinou to byly ty nejlevnější těstoviny ze slevy nebo brambory, co se daly na troše tuku rychle osmahnout, aby se zbytečně neplýtvalo drahým

plynem z té bomby. Vzduchem se v té chvíli pokaždé linula těžká vůně přepáleného tuku smíchaná s ostrým pachem unikajícího plynu. Jedli jsme všichni strašně rychle, přímo z pánve, dokud to jídlo bylo aspoň trochu teplé, protože v tom promrzlém bytě bez funkčního topení všechno stydlo dřív, než jsi stihl donést lžici k puse. Když plyn došel uprostřed vaření a plamen s tichým puknutím zhasl, nastalo v kuchyni hrobové ticho, které v tu chvíli bolelo mnohem víc než samotný hlad. Znamenalo to totiž jediné: další tichou cestu na benzínku, další shánění peněz, které jsme neměli, a další dlouhé hodiny čekání v naprosté tmě a chladu.

Ta děčínská zima v bytě byla úplně nejhorší ze všeho v noci. Když slunce zapadlo za obzor a venku u řeky pořádně přituhlo, tlusté kamenné stěny toho starého domu začaly do místnosti sálat čistý, surový led. Chlad se plazil po podlaze jako živá věc a zalézal nám hluboko pod deky, jako by tam žádné přikrývky ani nebyly. Spát v nějakém normálním dětském pyžamu u nás prostě neexistovalo, to by člověk do rána doopravdy zmrznul na kost. Každý večer se tak u nás doma měnil v rituál složitého navlékání vrstev oblečení. Než jsem mohl vlézt do postele, musel jsem si na sebe vzít třeba tři trička, jedno přes druhé, na to tlustou zimní mikinu a na úplný vrch ještě velkou zimní bundu, ve které se jinak chodilo ven. Na nohy jsem si dával dvoje tlusté tepláky a dvoje teplé vlněné ponožky. Ležel jsem pak v té posteli jako neforemný, těžký balík, nemohl jsem se kvůli těm vrstvám pořádně ani otočit nebo pohnout rukou. Když jsem v té naprosté tmě otevřel oči, neviděl jsem sice vůbec nic, ale v záři pouliční lampy zvenku jsem jasně viděl, jak mi s každým jedním výdechem stoupá od pusy k vysokému stropu hustá, horká pára. Ranní probouzení pak bylo čisté, surové utrpení, které se opakovalo den co den. Člověk se probral do ledové komory, kde ho ze všeho nejvíc bolely zmrzlé prsty u nohou a úplně necitlivý nos. Ten nejtěžší úkol celého božího dne byl donutit se v té zimě vůbec vstát z postele. Musel jsi sebrat veškerou odvalu, vyskočit rovnýma nohama do toho mrazu, se zatnutými zuby ze sebe v té rychlosti začít sundávat ty studené, polopropocené vrstvy oblečení, ve kterých jsi celou noc spal, a hned se klepat zimou při rychlém oblékání do čistých věcí, aby se dalo jít do školy. Každé moje ráno začínalo touhle ledovou fackou, která ti hned po probuzení jasně připomněla, kde a jak žiješ.

A pak tu byl Dody. Moje vzpomínky na tohoto muže nejsou o dotecích, které by měly zůstat skryté před světem, ale o čistém, chladném vojenském drilu

a nesmyslné krutosti. Dody se z nějakého mně neznámého důvodu rozhodl, že ze mě, z malého kluka, udělá pravého vojáka. Ne dělal to z lásky nebo proto, aby mě upřímně připravil na nástrahy drsného života, ale dělal to jenom proto, aby mě totálně zlomil a podřídil si mě. „Stůj a drž ty knížky! Ani se nehni!“ řval na mě uprostřed pokoje. Musel jsem se postavit s nataženýma rukama před sebe a on mi na ně naložil těžké encyklopedie, staré slovníky nebo tlusté učebnice, které v bytě zbyly po někom jiném. Minuty se v tu chvíli táhly jako nekonečné hodiny. Svaly na ramenou a na rukou mi začaly strašně pálit, jako by mi do nich někdo zaživa píchal desítky rozžhavených jehel. Pak přišel nevyhnutelný třes. Ruce se mi začaly nekontrolovaně klepat únavou, ale já jsem musel dál bez hnutí stát a upřeně se dívat na jednu malou prasklinu v tapetě nad kuchyňským stolem. Ta prasklina byla v tu chvíli můj celý svět, můj záchytný bod. Kdybych jen o milimetr pohnul očima, uviděl bych Dodyho vztekklý výraz a to by bylo tisíckrát horší než ta bolest v rukou.

„Nesmíš je upustit na zem, ty malej bastarde,“ cedil tehdy mezi zuby tím svým typickým ledovým, klidným hlasem. Hlasitý křik byl sice děsivý, ale tenhle jeho ledový, tichý a nenávistný tón byl o dost horší. Znamenal totiž, že si tu moji dětskou bezmoc a bolest upřímně užívá. Máma u toho všeho větší jenom mlčky a bez hnutí stála v rohu tmavé kuchyně. Viděl jsem z profilu její stín na zdi, jak se klepe a komíhá v záři jedné jediné svíčky. Občas to psychicky nevydržela, odešla do druhého pokoje a pevně za sebou zavřela dveře, aby nemusela slyšet mé těžké, přerušované dýchání a ten strašný zvuk knih, které nakonec vždycky s obrovskou ranou dopadly na dřevěnou podlahu, když už moje malé tělo definitivně vypovědělo službu a svaly povolily. Pak ale okamžitě následovaly další, ještě horší tresty. Nekonečné skákání. „Skákej! Pořádně! Dělej dřepy! Jako voják v poli!“ řval znova a já jsem musel bez dechu skákat na jednom místě, dokud se mi únavou nepodlamovala kolena a nepadal jsem vyčerpaním na zem.

Když se u nás doma začal vzduch vařit vztekem a slova definitivně vystřídalaly tvrdé rány, existovalo pro mě a mou sestru jen jedno jediné bezpečné místo na celém světě. Naše skříň. Byl to úzký, tmavý prostor na chodbě mezi starým, zatuchlým oblečením a kabáty, kde jsme se k sobě tiskli zády a snažili se skoro ani nedýchat, abychom na sebe neupozornili. Tam, v té absolutní tmě skříně, jsme nebyli Luboš a jeho sestra, tam jsme byli jen dvě naprosto neviditelná stvoření, která vyděšeně čekala, až se ta strašná bouře venku v bytě přezene.

Slyšeli jsme přes tenké dřevo skříně každý jeden úder, každý tupý pád, každý zoufalý výkřik, jak Dody v surovém vzteku šlapal mámě na hlavu přímo na podlaže kuchyně. Ale uvnitř té skříně jsme si vytvořili náš vlastní, tichý a nedobytný svět. Šeptali jsme si potichu do ucha o věcech, které v naší realitě vůbec neexistovaly. Mluvili jsme o jídle, kterého by bylo jednou dost pro nás pro všechny, a o velkém domě, kde by bylo pořádné teplo i bez hořících svíček a plynových bomb.

Navenek jsme se přesto všechno snažili za každou cenu udržet jakési deko- rum a čistotu, které uvnitř našeho bytu už dávno vůbec neexistovaly. Máma byla v téhle jedné věci naprosto neúprosná a tvrdohlavá. I když jsme neměli peníze na plyn, svítili jsme po večerech jen svíčkami a v žaludku nám kručelo, dbala velmi přísně na to, abychom já i moje sestra chodili ven mezi lidi a do školy vždycky v naprosto čistém oblečení. Všechno naše prádlo prala ručně, v ledové vodě v koupelně, kde se na vlhkých stěnách držela černá plíseň. Drhla naše trička, mikiny a kalhoty na valše tak silně a dlouho, až měla klouby na ruku permanentně rudé, popraskané do krve a zničené. Chtěla zkrátka za každou cenu, aby nás vnější svět viděl jako „normální“, slušné děti z fungující rodiny. Byl to její osobní, zoufalý způsob boje proti tomu všemu morálnímu marastu a chudobě kolem nás. Když jsem pak ráno vycházel z domu na ulici, voněl jsem čistým mýdlem s jelenem, i když mi v břiše kroutil divoký hlad a v hlavě mi ještě pořád hučelo z Dodyho ranního vojenského drilu.

Dody totiž nebyl ten typ chlapa, co by každé ráno slušně vstal na budík a šel pracovat někam do fabriky nebo do dílny. Celá jeho takzvaná „práce“ byla od začátku do konce jedna obrovská, promyšlená lež. Měl u sebe takový ten velký, lesklý a barevný katalog s věcmi, které vypadaly neuvěřitelně luxusně a draze – byla tam moderní elektronika, drahé kuchyňské vybavení do domácnosti, věci, o kterých si běžní lidi v tehdejším chudém Děčíně mohli nechat jenom zdát. Chodil s tímhle katalogem pod paží od dveří ke dveřím, široce se na ty cizí lidi usmíval, nabízel jim skvělé slevy a hlavně od nich na místě vybíral vysoké finanční zálohy. Byl to rozený mistr psychologické manipulace. Lidi mu s důvěrou dávali své těžce vydělané peníze a on jim s klidem sliboval termíny dodání zboží, které ale nikdy neměly nastat, protože žádné zboží neexistovalo. Tyhle ukradené peníze pak okamžitě končily v herních automatech, v levném alkoholu nebo v těch plynových bombách z benzínky, na kterých jsme si pak večer ohřívali těstoviny. Žili jsme de facto z peněz ukradených nešťastným li-

dem, kteří na tom často sami byli finančně dost špatně. Když jsem se pak s tím těžce vydobytým chlebem nebo salámem vracel domů a procházel chodbami našeho starého domu, lidi z baráku si mě vůbec nevšíмали. Byli jsme pro ty lidi v Děčíně úplně neviditelní. Pro sousedy jsem byl jenom vzduch, nikomu nestál za to se o mě zajímat, nikdo se neptal, co ten malej, hubenej kluk vlastně celý dny dělá a kde bere jídlo. Žili si své vlastní životy za zavřenými dveřmi a já jsem pro ně byl jenom nikdo z toho podivného bytu u země. Nikdo mě neřešil, nikdo mě nelitoval, nikoho jsem nezajímal.

Hlad byl v mých raných letech můj vůbec nejčastější a nejvěrnější společník. Byl to takový ten tupý, neustálý a hluboký tlak v žaludku, který tě jako malé dítě donutí začít přemýšlet úplně jinak než ostatní vrstevníci z normálních rodin. Zatímco se moji spolužáci v lavicích soustředili na výklad učitelky a na náso-bilku, já jsem celou dobu v hlavě projektoval jedinou věc – jak se hned po škole nepozorovaně dostat do nejbližšího obchodu a strčit si pod bundu aspoň jeden obyčejný rohlík nebo kousek levného salámu. Kradl jsem z čisté, zoufalé nutnosti, abychom doma vůbec něco měli. Stal jsem se v tom časem opravdu hodně dobrým a obezřetným – přesně jsem věděl, kdy se prodavačka otočí zády, věděl jsem, jak se tvářit naprosto nevinně a dětsky. Občas mi sice nějaký cizí člověk na ulici z čisté lítosti něco sám od sebe dal, ale tyhle drobné milodary na nasycení rodiny nikdy nestačily.

Můj vůbec nejedšivější a nejtemnější zážitek z téhle děčínské éry ale neměl s kradením jídla v obchodě vůbec nic společného. Bylo mi tehdy teprve pár let, byl jsem ještě malý kluk, co měl mít v hlavě jenom dětské hry, hračky a kamarády, ale ulice mě místo toho naučila tu nejtvrdší a nejšpinavější lekci. Pamatuju si na jednoho starého chlapa z okolí. Setkávali jsme se pravidelně kousek od naší školy, v takovém skrytém, temném koutě. Za desetikorunu – za tu jednu jedinou kovovou minci, za kterou se tehdy dalo v potravinách koupit aspoň základní jídlo – jsem mu dělal věci, o kterých jsem tehdy jako malé dítě neměl ponětí, co vlastně znamenají. Jenom jsem moc dobře věděl, že když ho budu rukou „honit“, jak tomu on sám říkal, dostanu na konci do dlaně tu vytouženou minci.

Stál jsem tam pokaždé v nějakém stínu za rohem budovy, malý, vyděšený kluk v čistém, vypraném tričku od své mámy, a v ruce jsem křečovitě svíral těch deset korun. Cítil jsem se strašně, nevýslovně špinavý, i když mě máma každé ráno tak poctivě drhla mýdlem s jelenem. Ale ta kovová mince v mé kapse

zároveň znamenala obrovskou úlevu – znamenala, že můžu okamžitě běžet do nejbližší večerky a koupit tam čerstvý chleba a salám, věci, které doma v kuchyni tak zoufale chyběly. Znamenalo to, že ten nadcházející večer nebude u nás doma jenom o hladu, tichu a koukání do zdi. Moje starší sestra Nikola chodila do úplně jiné školy než já, a tak jsme každý z nás prožívali a bojovali svou vlastní soukromou válku v jiných částech města. Nikdy, opravdu nikdy jsme si o tom spolu neřekli ani jedno jediné slovo. Každý z nás si nesl to své hluboké, špinavé tajemství sám v sobě, a večer jsme s tím vším zalezli zpátky do té naší společné tmavé skříň, kde jsme se schovávali před celým okolním světem.

Ty peníze mě v kapse pálily víc než všechny Dodyho rány a vojenské tresty dohromady. Deset korun. Pro obyčejného člověka tehdy jen bezvýznamné kovové kolečko, pro mě v tu chvíli celý můj vesmír a záchrana. Když jsem pak stál v tom malém krámku u pultu a vybíral chleba a ten nejlevnější salám, snažil jsem se ze všech sil vypadat jako úplně obyčejný, šťastný kluk, kterého máma jen poslala nakoupit na večeri. Ale uvnitř mě už tehdy nebylo obyčejného vůbec nic. Cítil jsem tu strašnou, dospělou tíhu toho, jakým způsobem jsem k těm penězům musel přijít. Nesl jsem ten obyčejný nákup domů jako ten největší poklad, ale zároveň jako jasný důkaz své vlastní hanby a ponížení, které jsem tehdy ve svém věku neuměl ještě ani správně pojmenovat nebo pochopit.

Doba běžela dál a doma se na nic nikdo nikdy neptal. U nás doma totiž platilo jedno základní, nepsané a tvrdé pravidlo: neptáš se na nic a na nic neodpovídáš. Nemohli jsme si za žádnou cenu dovolit ten luxus se litovat. Lítost byla věc, na kterou v tom promrzlém a temném bytě jednoduše nebylo místo ani čas. Kdybychom se totiž začali být jen na chvíli litovat a brečet nad osudem, celá ta křehká, pracná stavba našeho každodenního přežití ze dne na den by se sesypala jako domeček z papíru. Máma bez řečí vzala ten chleba, nakrájela ho na starém prkně a my jsme všichni společně jedli v naprostém tichu, které přerušovalo jenom tiché praskání hořící svíčky. Nikdy jsem jí neřekl, co jsem musel u té školy starému chlapovi udělat, abych tu desítku měl. A ona se taky nikdy, ani jedním pohledem nezeptala, odkud se ten salám a jídlo vlastně vzaly. V tom hrobovém tichu byla skrytá naše tichá, rodinná dohoda – hlavně přežít další hodinu a dožít se zítřka.

Dodyho jsme našťastí vídali čím dál tím méně. Jeho přítomnost v našem bytě se stávala čím dál vzácnější a operativnější, jak se ty jeho finanční podvody s falešnými katalogy rozrůstaly a přesouvaly do dalších okolních měst a okresů.

Byl jako nepolapitelný přízrak, který se jednou za čas znenadání zjevil ve dveřích, udělal ze života čisté peklo a zase na dlouho zmizel neznámo kam. Moc dobře totiž věděl, že přímo v Děčíně by ho brzy na ulici někdo poznal a zbil, a tak své síť lží rozhazoval jinde, tam, kde lidé ještě věřili jeho nacvičenému úsměvu a lesklým stránkám zboží, které nikdy nemělo dorazit. Když nebyl doma, byt byl sice o něco klidnější, ale ten paralyzující strach v nás zůstával dál. Byl to neustálý strach z toho, kdy se znova s ranou rozrazí vchodové dveře a on vtrhne dovnitř se svou agresivitou, alkoholem a nároky na ranní „vojenský dríl“. Nakonec se mu ale ty jeho vlastní lži a podvody staly definitivně osudnými a ručka zákona ho dostihla. Když šel na delší dobu sedět do vězení, na chvíli se zdálo, že se vzduch v našem prvním patře trochu pročistil a dá se dýchat, jenže ty jizvy na mé dětské duši už byly příliš hluboké na to, aby je jeho odchod zahojil.

Moje dětství zkrátka nebyla žádná rozkvetlá zelená louka s hračkami a smíchem, byla to jen šedivá betonová chodba mezi školou, chladným bytem a stíny starých zvrácených mužů, kteří si kupovali moji dětskou nevinnost za cenu jednoho obyčejného bochníku chleba. Naučil jsem se velmi brzy, že okolní svět se na barvu tvé kůže nebo na tvoje romské příjmení ptá až v té druhé řadě. V té úplně první řadě se tě život ptá jenom na to, kolik toho dokážeš na svých zádech unést, než se pod tou váhou nadobro zlomíš a padneš. A já jsem se tehdy v Děčíně naučil za žádnou cenu neoustoupit ani o krok zpátky, i když mě ruce pálily pod tíhou naložených encyklopedií a v břiše mi kružel hlad, který nešel zahnat ničím, co se dalo normálně sehnat.

Dodýho konečný odchod do kriminálu nebyl doprovázen žádným velkým filmovým zatýkáním. Žádné blikající modré majáky policie před naším domem, žádný velký křik na chodbě ani rvačka. Prostě se jednoho dne zkrátka nevrátil domů z těch svých cest, a já si jeho odchod ani nijak zvlášť barvitě nepamatuju, splývá mi to. Ten večer jsme svítili svíčkami jako každou jinou noc, ale vzduch uvnitř bytu byl najednou úplně jiný, lehčí. Pořád jsme podvědomě napjatě čekali, kdy se ozve známé chrastění klíče v zámku, kdy se chodbou ozve ten jeho těžký, rázno krok a ten nenáviděný rozkaz: „Vojáku, nástup do řady!“ Ale nic takového nepřicházelo. Hodiny tikaly v tom mrazivém tichu a my jsme s mámou seděli v kuchyni u toho malého modrého plamínku na plynovém kanystru. První noc to byl hlavně ochromující strach, že se někde v hospodě opil a přijde domů v noci v amoku. Druhou noc to byla těžká nejistota, co se stalo. Teprve třetí noc se v tom tichu začala pomalu rodit tichá, skry-

tá úleva, kterou jsme se ale pořád strašně báli vyslovit nahlas, abychom to neza-
křikli. Dody byl definitivně pryč, zavřený za mřížemi za ty své podvody s kata-
logy, které naštěstí dělal v jiných vzdálených městech, takže k nám domů žád-
ní podvedení lidi bouchat na dveře nechodili. Ale v našem bytě po sobě nechal
hluboký stín, který z tmavých koutů nezmizel ani s jeho uvězněním.

Když nebyl doma ten věčný dril a křik, snažil jsem se ze všech sil utíkat ven,
pryč z bytu, za domy a na ulici. Moje tehdejší parta děčínských kamarádů by-
la stejná jako já – byly to drsné děti ulice, které měly v kapsách namísto bon-
bónů jenom špínu, kamínky a prázdnotu. Někteří z nich byli ke mně celkem
hodní, sdíleli jsme spolu občas to málo, co jsme někde na zemi našli, vyžebrali
nebo společně ukradli. Ale byli tam v té partě i tací starší kluci, pro které jsem
byl kvůli své tiché povaze a vzhledu tím nejsnadnějším terčem na ránu. Bitky za
domem v prachu byly na denním pořádku, drsná realita severu. Byla to krutá,
surová hierarchie dětské smečky, kde jakákoliv slabost znamenala okamžitý fyz-
ický trest. Jenže já jsem se prát vůbec neuměl, neměl jsem v sobě tu divokou
dravost a agresi, nedokázal jsem ty rány vracet zpátky, neuměl jsem se krýt ruka-
ma ani útok oplatit. Když mě ty ostatní děti na dvoře obstoupily do kruhu a
začaly mě bezdůvodně mlátit hlava nehlava, neukazoval jsem před nimi strach.
Nedal jsem na sobě nic znát, nebrečel jsem, neprosil, bral jsem ty rány jako
krutou, ale naprosto normální součást svého každodenního života venku na uli-
ci. Jenže každá ta rána pěstí do obličeje nebo kopanec do žeber strašně, nesne-
sitelně bolely. Když mě nakonec srazili k zemi a já jsem ležel v prachu děčín-
ského dvora, schoulený do klubíčka s rukama kolem hlavy, v duchu jsem křičel
čistou bolestí a totální bezmocí. Pořád dokola se mi v mé dětské hlavě honi-
la jedna jediná palčivá otázka: „Proč já? Proč zrovna já musím tohle všech-
no snášet a nechat si ubližovat?“ Nechal jsem se prostě jen bezbranně mlátit,
protože jsem tehdy nevěděl, jak to celé zastavit, a pak jsem se s modřinami a
odřeninami potichu vracel domů k mámě, která mě pak v koupelně mlčky drhla
mýdlem s jelenem, aby ze mě smyla tu pouliční špínu, prach a krev.

Naším vůbec největším a nejoblíbenějším únikem z téhle reality bylo děčín-
ské hlavní nádraží. Vlaky pro nás tehdy znamenaly magické brány do úplně
jiného, lepšího světa. Stávali jsme s klukama těsně u kolejí, cítili tu mohutnou,
obrovskou vibraci země pod nohama, když se kolem nás s ohlušujícím řevem a
skřípěním železa prohnala obrovská těžká lokomotiva, a hluboko do plic jsme
nasávali tu specifickou, těžkou vůni oleje, kouře, rozpáleného železa a dálky. Sle-

doval jsem ty dlouhé nákladní i osobní vagóny mizející kdesi v kouři na obzoru a doprovázel je toužebným pohledem. Sice už si dneska po těch letech z té doby přesně nepamatuju, co všechno se mi tehdy v té malé hlavě honilo a nad čím konkrétně jsem u těch kolejí přemýšlel, ale jednu věc jsem věděl s naprostou, stoprocentní jistotou. V hloubi své duše jsem měl jasné vědomí, že kdybych na ten jedoucí vlak dokázal nějak naskočit a nechat se odvézt kamkoliv pryč, tam, kam ty železné kolejnice vedou, muselo by to tam být o hodně lepší, bezpečnější a teplejší než tady v Děčíně. Toužil jsem celou svou dětskou bytostí po tom, aby mě ty jedoucí stroje odvezly pryč z té drsné severočeské zimy, z bytu plného děsivých stínů a z ulic, kde se spravedlnost měřila jen tvrdými pěstmi nebo ponížením za desetikorunu. Vůbec jsem tehdy netušil, že moje skutečná cesta pryč z Děčína už se v osudu pomalu chystá, ale že nepovede po kolejích, ale přes širé moře do cizí země, které jsem vůbec nerozuměl a neuměl její jazyk.

V téhle celé rané době jsem o existenci svých starších bratrů, neměl ještě ani to nejmenší tušení. Máma o nich před námi naprosto a důsledně mlčela, jako by nikdy nežili. Byli pro mě tehdy jako úplně vymazaná, spálená kapitola z jejího minulého života, ze kterého kdysi dávno utekla před jejich vlastním tátou. Byli to pro mě jen cizí, neznámá jména, která v mém světě neznamenalala vůbec nic. Žil jsem uzavřený v izolované bublině, kde jsem byl jenom já, moje sestra Nikola v jiné škole a máma, která se každodenně snažila zuby nehty přežít každý další drahocenný den v obrovských dlužích. Byla to neuvěřitelně křehká, nestabilní rovnováha, která se měla už velmi brzy rozbít na tisíc ostrých kusů, stejně jako to staré zrcadlo na chodbě. Rok 2000 byl totiž neúprosně za dveřmi a s ním měla přijít ta jedna osudná noc, která změnila úplně všechno od základu.

KAPITOLA 2

Noc, kdy se zastavil čas

Všechno to začalo velkým třeskem na samém prahu nového tisíciletí, v roce 2000. Do té doby byl náš přízemní byt v Děčíně prázdný, studený a prostoupený těžkým tichem. Žili jsme tam jen já, moje máma a starší ségra Nikola. Byl to život u země, odvíjející se v rytmu neustálého chladu, svíček, tahání kanystru s vodou a věčného strachu z toho, co přinese další den. Zvykl jsem si na ten tichý, zamrzlý mikrosvět, kde se ségrou tvořily stíny na tapetách v záři levného vosku. Ale zničehonic, bez jakéhokoli varování nebo přípravy, se všechno otočilo vzhůru nohama. Z Anglie se vrátila celá širší rodina.

Bylo jich dohromady patnáct. Přijeli náraz, jako lavina, která se utrhla zničehonic a zavalila náš prostor. Neměli v Česku kam jít, neměli žádné zázemí, žádné peníze na vlastní podnájem, úspory z ciziny se dávno rozplynuly a realita je přitlačila ke zdi. Skončili všichni do jednoho u nás. Patnáct dospělých i dětí se ze dne na den nahrnulo přes náš úzký práh, s taškami, krabicemi a vším tím shonem, a museli se poskládat do té naší jedné jediné obytné místnosti.

Ten už tak skromný prostor se okamžitě smrskl na naprosté minimum. Čtyři stěny, které dříve obklopovaly jen naši samotu, teď praskaly ve švech. Celá podlaha pokoje, každý centimetr linolea a starých koberců, zmizela pod nánosem provizorních lůžek. Sehnaly se staré proležené matrace, tlusté těžké peřiny a deky, kde se dalo – od známých, z půdy, ze skládek. Spalo se úplně všude, nebylo kam šlápnout, aniž by člověk na někoho nešlápl nebo do někoho nevrazil. Já a moje ségra Nikola jsme automaticky skončili na zemi, chycení uprostřed toho hlučícího lidského mraveniště, odkázání na tenký prostor u chladné podlahy.

Celá ta obrovská rodina mluvila normálně česky. V Anglii totiž tehdy strávili teprve jeden rok, což byla příliš krátká doba na to, aby v jejich řeči zůstala nějaká cizí slovíčka. Anglicky zkrátka neuměli, takže vzduchem nelétaly žádné neznámé fráze, jen čistá, syrová čeština, která se odrážela od stěn od rána do noci. V bytě byl najednou neuvěřitelný, neustávající hluk. Pořád někdo mluvil, někdo se hádal, někdo se smál, vzduchem se nesla ta zvláštní směs hlasů, těžkého tabákového kouře a neustálého pohybu. Kuchyně byla v jednom kuse

v permanenci, na plynové bombě z benzínky syčela voda, vařilo se ve velkých hrncích, aby se nakrmil ten obrovský hladový zástup.

Ale i přes ten strašný mačkanec, absolutní ztrátu soukromí a všudypřítomný chaos to pro mě byla v té době vlastně ta nejlepší éra, jakou jsem do té doby poznal. Poprvé v životě jsem měl pocit, že nejsme s mámou a ségrou sami a opuštění v tom děčínském mrazu. Byla tam sranda, tvořila se tam taková ta zvláštní, hřejivá rodinná energie, která na chvíli přebila i ten ledový vzduch táhnoucí od podlahy. Jako malé dítě jsem vnímal jen to, že jsme všichni spolu, že se kolem pořád něco děje a že se ta tíha světa rozkládá mezi víc lidí. Jenže realita uvnitř téhle komunity byla tvrdá. V tom obrovském počtu se nakonec stejně každý musel starat sám o sebe, aby v tom zmatku přežil, urval si svůj kousek jídla a obhájil své místo na spaní.

Jenže v tom všem hluku, zdánlivé pohodě a rodinném společenství se pro mě tiše a nepozorovaně chystalo něco, co mě mělo poznamenat a zlomit na celý zbytek života. Kluk, který se jmenoval Kolin, u nás totiž bydlel už o něco dříve. Dorazil ještě předtím, než ta velká patnáctičlenná rodina z Anglie vůbec překročila hranice. Kolin byl v bytě s námi jako předvoj a jeho přítomnost pro mě už tehdy znamenala permanentní stav nejistoty a plíživého strachu. Nikdy mě moc nebil, rány pěstí od něj nelétaly, krev netekla, ale měl v sobě jinou, mnohem rafinovanější a zvratnější krutost.

Našel si totiž takovou svoji vlastní, zvrácenou zábavu, kterou na mně pravidelně praktikoval, když máma nebyla v dohledu. Strašně rád mi dával polštář na obličej. Nebylo to žádné dětské pošťuchování. Přitlačil mi ten těžký, propocení polštář vši silou na tvář, zalehl mě celou vahou svého dospívajícího těla a dusil mě. Pro něj to byla neuvěřitelná sranda. Slyšel jsem, jak se nad mým obličejem tlemil tichým smíchem, jak se baví tím, jak pode mým tělem kope a marně sebou hází v agónii nedostatku kyslíku. Já jsem pod tou dusivou tíhou bojoval o každý drobný doušek vzduchu, srdce mi bušilo až v krku a v očích se mi dělaly mžiky. Trvalo to dlouho, opakovalo se to tak často, až se moje tělo v té čiré hrůze a bezmoci naučilo čistě mechanicky pod tím přitlačeným polštářem dýchat. Našel jsem ty malé skulinky na okrajích, naučil se zachovat klid, abych vůbec přežil ty vteřiny a minuty, kdy mě držel dole a bavil se mým udušením. Bral jsem to tehdy ve své dětské naivitě jako jeho blbou, krutou hru. Jako nějakou daň za to, že tam s námi v bytě je. Netušil jsem, že tohle pravidelné dušení polštářem je jenom předehra a trénink na to, abych se naučil být zticha. Pak,

když konečně dorazila ta zbytkem rodiny nabitá patnáctičlenná sestava a všichni jsme se tísnili v tom jednom pokoji na zemi, stačilo jen pár nocí, aby se stalo to nejhorší. V té tmě, mezi spícími těly, přišlo zneužití.

Ležel jsem tehdy se svou ségrou na jedné straně místnosti, na naší matraci přitisknuté ke stěně, zatímco Kolin měl své místo uprostřed pokoje, obklopený ostatními lidmi. Všechno se odehrálo v absolutní, mrazivé tichosti, která ostře kontrastovala s denním hlukem. Když už v místnosti všichni tvrdě spali a vzduchem se ozývalo jen hluboké, těžké oddechování a chrápání čtrnácti dospělých a dětí, Kolin se potichu zvedl. Nepostavil se, věděl, že by jeho kroky mohly někoho probudit. Připlížil se ke mně po čtyřech, jako zvíře, tiše se sunul mezi matracemi rozloženými na podlaze.

Jemně se mě dotkl a vzbudil mě. Moje oči se otevřely do té hluboké děčínské tmy. Kolin nade mnou stál nakloněný a jenom šeptem, ze kterého mi ztuhla krev v žilách, houkl: „Pojď ke mně.“ Byl jsem malý, šestiletý kluk, který byl vychovaný v tom, že starší se musí poslouchat na slovo, obzvláště v téhle rodině. Neuměl jsem odporovat, nenapadlo mě křičet. Zvedl jsem se potichu z deky, nechal ségru spát a šel za ním doprostřed místnosti, na jeho matraci.

Když jsem si k němu lehl, na nic nečekal. Vzal mě pevně, surově rukou za hlavu a stáhl mě dolů pod těžkou duchnu. V té naprosté tmě, v tom těsném, horkém prostoru pod peřinou mi nedal sebemenší šanci na výběr. Všechno se to odehrálo strašně rychle, s tou mechanickou jistotou někoho, kdo přesně ví, co dělá. Byl jsem malé dítě s malou dětskou pusou a on byl šestnáctiletý, dospívající, fyzicky vyvinutý chlap. Když mi vši silou vnuť svůj penis do úst, začal jsem se okamžitě strašně dusit. Ten hrozný, paralyzující pocit nedostatku vzduchu se vrátil s ještě větší intenzitou než tehdy, když mi dával polštář na tvář. Nemohl jsem dýchat, nemohl jsem polknout, nemohl jsem vydat ani hlásku. Celá moje hlava byla sevřená jeho rukou, byl jsem úplně ochromený strachem a tou obrovskou fyzickou převahou. Věděl jsem, že stačí jeden hlasitější zvuk, jedno škubnutí, a probudím ty lidi spící jen pár centimetrů od nás, ale strach z toho, co by mi udělal, mě držel v naprosté strnulosti.

Jakmile bylo po všem a on se mi do té mé malé pusy udělal, na nic jsem nečekal. Vyrazil jsem v naprostém šoku, s pachy, které se mi obracely v žaludku, ven z deky. Utíkal jsem v naprosté tichosti z pokoje, protáhl se kolem spících těl a zamířil rovnou do koupelny. Naklonil jsem se nad studené umyvadlo a začal to všechno zběsile vyplivovat, snažil se ze sebe smýt tu chuť a to ponížení. V tu

chvíli to na mě celé dolehlo. Stál jsem tam v té tmavé koupelně, držel se okrajů umyvadla a začal potichu, nekontrolovatelně brečet. Tělo se mi třáslو zimou a šokem. Cítil jsem se strašně, divně, špinavě a neuvěřitelně zmateně. Moje dětská hlava si v tu chvíli podivně namlouvala, že je to možná nějaká normální věc. Že to takhle starší kluci prostě dělají, že je to nějaké tajemství, kterému já ještě nerozumím. Neměl jsem slova, kterými bych to pojmenoval.

Než jsem se stihl z toho prvního záchvatu pláče trochu uklidnit, dveře koupelny se potichu otevřely. Kolin vešel za mnou. Ten stín se nade mnou znovu vztyčil. Chytil mě pevně za rameno, podíval se mi v té tmě přímo do očí a chladným, neúprosným hlasem řekl: „Nedělej žádný zvuky, nebo tě příště udusím ještě víc.“ Ten hluboce zakořeněný strach z udušení, který do mě vštěpoval celé týdny předtím, zafungoval okamžitě. Byl silnější než všechny můj pláč a bolest. Okamžitě jsem zaťal zuby a přestal brečet, slzy mi doslova zamrzly na tváři. Kolin mě chytil, otočil mě a vzal mě k sobě. Položil mi hlavu na svou hrud' a já jsem v tom naprostém emociálním vyčerpání, šoku a podlehnutí strachu usnul.

Pamatuji si už jen to, že mě pak v průběhu té noci musel potichu odnést zpátky na moji stranu místnosti k ségře Nikole, protože když jsem ráno otevřel oči, ležel jsem zase na svém původním místě, na zemi u zdi. Bylo světlo, oknem sem pronikaly první šedivé paprsky děčinského rána a v bytě začínal klasický denní ruch. Moje vnitřní reakce na to, co se v noci stalo, nebyla vůbec žádná. Jako malý kluk jsem to nedokázal vnímat v celé té zrůdnosti a hrůze, moje psychika to prostě okamžitě uzamkla hluboko do podvědomí, aby mě chránila před šílenstvím. Když jsem se ten druhý den vzbudil, život běžel dál, jako by se v té tmě pod dekou vůbec nic nestalo. Vstal jsem, obešel matrace a šel rovnou za Kolinem. Sedl jsem si mu na záda, abych mu udělal masáž. Chtěl to po mně pořád, vyžadoval to den co den, takže pro mě bylo tehdy úplně normální a automatické začínat každé ráno tím, že mu masíruju záda, zatímco kolem nás patnáct lidí v jedné místnosti křičelo, hádalo se a řešilo, co budeme jíst.

Jestli se to stalo znovu, to už mi moje vlastní paměť z hlavy nadobro vymazala. Možná se moje dětská mysl rozhodla mě definitivně chránit a ty případné další noci prostě zamkla do nějaké temné komory, kam se dodnes nedokážu a vlastně ani nechci dostat. Ale v našem každodenním životě v tom přeplněném bytě se nezměnilo vůbec nic. Všechno běželo dál ve vyjetých kolejích, jako by ta noc byla jenom nějakým zlým snem, který ráno zmizel s prvním douškem káfé.

Nikdo o tom nikdy nepromluvil ani jedno jediné slovo. V té naší patnáctičlenné komunitě, kde jsme na sebe viděli každou sekundu dne, kde neexistovalo žádné soukromí a lidé se tísnilo tělo na tělo, se kolem mě rozprostřelo neprostupné, těžké ticho. Dodnes vlastně v hloubi své duše nevím, jaká byla ta skutečná pravda. Věděli to ti dospělí? Viděl někdo v té tmě, jak mě Kolin odvádí doprostřed pokoje? Slyšel někdo moje tiché, udušené vzlykání, když jsem utíkal do koupelny a stál nad umyvadlem? Nebo o tom doopravdy neměli ani tušení, protože každý měl v té době víc než dost svých vlastních starostí s holým přežitím a sháněním peněz? Ta druhá možnost je možná ještě mnohem děsivější než to, že si ničeho nevšimli – ta možnost, že to věděli, že to viděli, ale všichni do jednoho záměrně dělali, že nic nevidí a neslyší, jen aby nemuseli čelit dalšímu obrovskému, špinavému problému v už tak dost zničené a dysfunkční rodině. Tahle mučivá nejistota ve mně zůstala zarytá jako rezavý střepek po celá desetiletí.

Každé další ráno tak bylo navlas stejné. Probral jsem se na zemi vedle ségry, kolem mě se ze svých matrací začali zvedat dospělí, zívali, zapalovali si první ranní cigarety, v kuchyni syčel plyn na bombě, vařila se levná káva, řešilo se, kde seženeme peníze na jídlo a co budeme ten den dělat. A já, šestiletý kluk, jsem v tomhle ranním shonu automaticky vstal, přešel místnost a sedl si Kolinovi na záda, abych mu udělal tu jeho masáž, kterou po mně vyžadoval jako nějaký pán. Nikdo se nad tím nepozastavoval. Nikomu z té patnáctičlenné rodiny to nepřišlo divné nebo podezřelé. Byla to jen další běžná součást našeho každodenního chaosu, další rituál v bytě, kde se hranice mezi tím, co je normální a co je zvrácené, už dávno a úplně smazaly. Byl jsem uvězněný uprostřed davu vlastních lidí, obklopený krví své krve, a přitom jsem byl v té místnosti ten nejopuštěnější, nejizolovanější člověk na celém světě.

Tenhle šílený lidský mačkanec na proleželých matracích a dekách nakonec našťěstí netrval věčně. Ta patnáctičlenná sestava u nás v té jedné jediné místnosti bydlela asi pár týdnů, možná to byl necelý měsíc, než se věci začaly hýbat. Čas v té době plynul hrozně divně, splýval v jeden nekonečný, únavný den plný křiku, pachů jídla, tabáku a mého vnitřního strachu z přicházející noci. Postupně si ale všichni ti příbuzní z Anglie začali v Děčíně shánět a nacházet svá vlastní provizorní bydlení a podnájem, jak se situace trochu stabilizovala. Jeden po druhém mizeli, odnášeli si své tašky, až se ten náš přízemní byt zase pomalu vyprázdnil a vrátil se do původního stavu. Ta velká, hlučná rodinná energie,

která na chvíli přebila chlad v rozích a dala mi iluzi, že někam patřím, byla definitivně pryč. Zbylo jen prázdno a ticho, které teď ale vonělo úplně jinak než dřív. Bylo těžší, temnější a plné nezodpovězených otázek.

Krátce nato však přišel obrovský zlom i pro nás tři. Máma konečně dokázala nějakým způsobem vyřešit naši finanční a bytovou situaci a přišel den, na který jsem tak dlouho čekal – den, kdy jsme se z toho starého, vlhkého a promrzlého domu u chodníku definitivně a navždy odstěhovali i my. Naším novým cílem byla Máchovka.

Když jsme poprvé otočili klíčem v zámku a já překročil práh, byl to pro mě naprostý šok, kterému jsem sotva dokázal uvěřit. Měli jsme už normální byt. Skutečný, civilizovaný byt, kde se dalo normálně otočit kohoutkem a z trubek okamžitě tekla čistá, teplá voda, aniž bychom ji museli ohřívat v hrncích. Byt, kde stačilo jen otočit černým knoflíkem u topení a z radiátorů začalo sálat skutečně, stabilní teplo, které vyhnalo mráz z kostí, aniž by máma musela neustále jezdit na benzínku pro těžké plynové bomby a kanistry. Už jsme nemuseli večer co večer škrtat zápalkami, šetřit světlo a sledovat, jak se naše dětské stíny komíhají na potrháných tapetách v záři levných svíček. Poprvé v životě jsem měl ten intenzivní pocit, že žijeme jako ostatní lidé, jako ty „normální“ děti z plakátů a školních lavic, za které nás máma venku na ulici před sousedy vždycky tak tvrdohlavě a hrdě vydávala.

Jenže nová adresa, čisté zdi a teplé radiátory na Máchovce nedokázaly udělat zázrak. Nedokázaly vymazat to, co se stalo v té tmě na podlaze děčínského bytu. Změnili jsme stěny, změnili jsme ulici, utekli jsme z toho přízemního chladu, ale ty hluboké jizvy na mé dětské duši se přestěhovaly na Máchovku společně s námi, sbalené neviditelně v mých věcech. Kolin už sice nebyl fyzicky přítomen, už jsem nemusel každé ráno stávat a dělat ten rituál na jeho zádech, ale ten hluboký, ochromující pocit, že svět je nepředvídatelné, zvrácené a nebezpečné místo, kde se spravedlnost měří jen tichem, strachem a absolutní poslušností, ve mně zůstal zarytý jako tlustý hřebík. Vstoupili jsme sice do nové etapy, v čistém bytě, s teplou vodou a s novou nadějí na normální dětství, ale minulost z toho temného roku 2000 na mě trpělivě čekala v každém tmavém koutě mého nového pokoje, připravená mi připomenout, že noc je ta, kdy se zastavuje čas.

KAPITOLA 3

Střepey a Harry

Když jsme se po tom šíleném roce 2000 a mačkanici s patnácti příbuznými konečně přestěhovali na Máchovku, bylo mi už devět let. Ten nový panelákový byt byl pro mě zpočátku jako zjevení – tekla tam teplá voda přímo z kohoutku, topení spolehlivě hrálo a zdi nebyly prolezlé tím syrovým, vlhkým děčínským mrazem, který jsem znal z našeho starého přízemního bytu u chodníku. Byla to nová adresa, čistší prostor, ale zdi, i když jsou bělejší a teplejší, lidskou náтуру uvnitř rodiny nezmění. To nejhorší, nejbrutálnější a nejsurovější bití od mého staršího bratra Harryho se totiž odehrávalo ještě předtím, v tom starém, stísněném přízemním bytě. V prostoru, který měl žluté, léty zašlé tapety s malými kytičkami, které byly skrz naskrz nasáklé těžkým, zatuchlým smradem ze starého tabákového kouře a laciných svíček. V tom bytě se prostor pro život smrskl na pár metrů čtverečních a únik z něj prostě neexistoval.

Harry byl starší, měl obrovskou fyzickou sílu a hlavně měl v sobě nervy, které mu v hlavě bouchaly jako neřízená rozbuška. Kdykoli na něj padl vztek z ulice, kdykoli měl špatnou náladu nebo tlak toho drsného děčínského prostředí neunesl, vzal ten nahromaděný, slepý hněv a bez přemýšlení ho otočil proti mně. Byl jsem nejbližší. Byl jsem nejslabší. A hlavně, byl jsem po ruce.

Stala se z toho mrazivá domácí rutina, tichý zákon našeho tehdejšího soužití. Stačilo neuvěřitelně málo, abych ho vyprovokoval k nepřítelství. Vlastně stačilo jen blbě odpovědět, podívat se jinak, nebo říct něco, co neodpovídalo tomu, co si zrovna v té své horké hlavě představoval. Člověk se naučil chodit kolem něj po špičkách, sledovat záblesky v jeho očích, ale v devíti letech ještě nemáte ten dokonalý instinkt přežití, abyste věděli, kdy přesně držet hubu. Ten den, kdy se můj dětský svět roztránil na tisíc ostrých kousků, si pamatuju s naprostou, až děsivou přesností. Harry po mně něco chtěl, byl jako obvykle v obrovské vnitřní tenzi a já jsem udělal tu největší chybu, jakou jsem v té naší stísněné místnosti mohl udělat. Byl jsem drzý. Na jeho přímý příkaz jsem jednoduše, klidně odpověděl: „Ne.“

To jediné slovo zapůsobilo jako škrtnutí zápalkou u sudu s dynamitem. Harryho obličej se okamžitě zkroutil vztekem, ztratil nad sebou jakoukoli kon-

trolu. Ani vteřinu neváhal, nevyhrožoval. Vzal mě, tu moji malou, podvyživenou dětskou schránku, chytil mě a vši silou se mnou hodil přes místnost. Ten let trval jen zlomek sekundy, ale v mé hlavě se natáhl do nekonečného, němého filmu. Letěl jsem vzduchem úplně nekontrolovatelně,

s rukama rozhozenýma, bez možnosti se jakkoli zachytit nebo pád ztlumit. Dopadl jsem plnou vahou přímo na starou, masivní dřevěnou skříň s tlustými dveřmi, která stála u zdi. Na té skříni bylo připevněné velké, těžké zrcadlo.

Náraz těla o dřevo byl tvrdý, ale to, co mi v té vteřině projelo celým tělem a zarylo se mi hluboko do mozku, byl zvuk. Ten ostrý, ohlušující, paralyzující zvuk sypajícího se a praskajícího skla. Zrcadlo se pod tíhou mého dopadu okamžitě roztříštilo na tisíc kusů. Velké skleněné pláty pukly a s hlasitým cinkotem se sesypaly na podlahu, odrazily se od starého linolea a rozlétly se jako ostré projektily do všech koutů místnosti. Zůstal jsem ležet uprostřed té skleněné spouště, potlučený, lapající po dechu, s kousky skla zapíchnutými v oblečení a všude kolem sebe. Harry nade mnou chvíli jen nehybně stál, hrudník se mu zvedal těžkým, divokým dechem, jak z něj opadával ten první nával amoku. Podíval se na mě, podíval se na tu spoušť, a bez jediného slova otočil a odešel z bytu ven, jako by se vůbec nic nestalo. Zanechal mě tam samotného, schouleného na zemi, se zmateným strachem a se spoustou ostrých hran, které mě obklopovaly.

Skutečný teror však přišel až v momentě, kdy se v zámku otočil klíč, otevřely se vchodové dveře a domů dorazila z práce máma. Když vešla do pokoje a uviděla tu katastrofu – zničenou skříň, střepy rozseté po celém linoleu a zrcadlo rozbité na prach, na nic se neptala. Harry už byl zpátky, stál opodál s kamennou tváří a celá situace se okamžitě, bez jakéhokoli vyšetřování nebo spravedlnosti, otočila proti mně. V rodině, kde vládlo čisté právo silnějšího a agresivnějšího, bylo totiž vždycky nejsnadnější a nejrychlejší ukázat prstem na toho nejmenšího a nejtiššího. Já jsem byl v jejích očích ten drzý, já jsem byl ten, kdo dělal neustále problémy, já jsem byl ten spratek, kvůli kterému se doma ničil vzácný nábytek. Máma neviděla a nechtěla vidět Harryho dlouhodobou agresi. Viděla jen materiální škodu, kterou jsem podle ní způsobil já. Vztek a frustrace z celého těžkého dne, které v ní v tu ránu vyvěřely, spadly plnou vahou na moje

ramena. Vzala mě a surově mě zmlátila. Bil mě bracha, a teď mě za to samé bití potrestala i vlastní máma. Ležel jsem pak na podlaze, zbitý od obou, s tváří přitisknutou k podlaze, obklopený lesklými střepy, které jako by symbolizovaly můj vlastní, tehdy už dost zničený život. Říká se, že rozbité zrcadlo přináší sedm let neštěstí. Moje neštěstí ale začalo mnohem dřív a tyhle střepy byly jenom dalším potvrzením, že v tomhle domě se pravdy nedovolám.

Harryho brutalita doma ale neměla limity a zrcadlo nebylo jediným momentem, kdy šlo o zdraví. Jeho výbuchy byly nepředvídatelné a často hraničily s čistým šílenstvím. Jednou, zrovna když měla máma odpolední nebo byla někde pryč, stačilo opět nějaké moje drobné zaškobrtnutí, špatné slovo nebo odmítnutí. Harry po mně vyjel takovým způsobem, že mě začal tlouct pěstmi do obličeje a kopat na zemi. Během toho amoku mi zasadil ránu přímo do pusy. Ucítil jsem ostrou, kovovou chuť krve a v dásni mi hrozně škublo. Když jsem si sáhl do úst, vyplivl jsem na ruku krev a s ní i svůj vlastní vyražený zub. V tu chvíli se stalo něco zvláštního. Jakmile Harry uviděl tu krev a vyražený zub na mé dlani, ten obrovský vztek z něj naráz vyprchal a vystřídal ho čistý, panický strach. Nebyl to strach o mě, o to, že mi ublížil. Byl to strach z mámy, strach z toho, co se stane, až se máma vrátí domů a uvidí, že mě takhle zřídil. Rychle začal prohledávat kapsy, vytáhl odněkud drobné a strčil mi do zakrvácené ruky patnáct korun. Patnáct korun v mincích. Koukal se mi do očí se zvířecím strachem a třesoucím se hlasem mi nařídil: „Tady máš patnáct korun. Hlavně to neříkej mámě! Řekni, že jsi spadl venku na hubu, rozumíš?“ Vzal jsem ty zakrvácené patnáctikoruny, utřel si pusku do rukávu a kýval jsem hlavou. Věděl jsem, že ti-cho je moje jediná měna, kterou si můžu koupit aspoň chvíli klidu. Když pak máma přišla, neřekl jsem nic. Zub byl pryč, patnáct korun zmizelo v kapse a já jsem se naučil další lekci o tom, jak funguje strach a loajalita vynucená násilím.

A přesto, přes tohle všechno domácí peklo, byl můj vztah k Harrymu tou nejdivnější, nejsložitější a nejvíce matoucí věcí, jakou jsem v celém svém dětství zažil. Harry v sobě totiž nosil dvě naprosto odlišné, schizofrenní tváře. Doma, za zavřenými dveřmi toho zatuchlého bytu se žlutými tapetami, mě bez milosti řezal, bral mě jako svůj osobní fackovací panák a házel se mnou o zdi, kdykoli potřeboval upustit ventil svých nervů. Ale jakmile jsme společně překročili práh domu a vyšli ven na děčínskou ulici, všechno se rázem, jako mávnutím kouzelného proutku, změnilo.

Venku v Děčíně to totiž fungovalo tak, že každý kluk, každý dospělý i každá rodina z okolí moc dobře věděli, kdo můj bracha Harry je. Měl pověst naprostého magora, drsňáka z ulice, který se nikoho nebál, nikoho nešetřil a vteřinu neváhal použít pěsti proti komukoli. Všichni v naší čtvrti věděli, že Harry sundá každého, kdo se mu postaví do cesty, bez ohledu na to, jak moc je ten druhý velký nebo kolik jich je. Na ulici díky němu platil nepsaný, ale napros-to nekompromisní, železný zákon: na Harryho rodinu nikdo zvenčí nesmí sáhnout ani pohledem.

Pamatuju si na jeden den na ulici, kdy mě obstoupila skupina místních cikánských děcek. Začali mě provokovat, posmívat se mi a nakonec mě chytili do kruhu a začali mě bezdůvodně bít. Byl jsem bezmocný, schoulený do klubíčka a schytával rány ze všech stran. Jenže pak se odněkud zpoza rohu vyřítil Harry. Jakmile uviděl, že mě někdo cizí bije, vletěl mezi ně jako utržený z řetězu, jako smyslů zbavený dravec. Neptal se, kdo začal. Začal ty kluky řezat hlava nehlava, jednoho po druhém je skládal k zemi, rozprášil celou tu bandu během několika vteřin a nechal je utíkat s pláčem a křikem. Když bylo po všem, otočil se ke mně, zkontroloval mě a ukázal celému širokému okolí, že já patřím pod jeho nekompromisní ochranu. Ten den celé město znova pochopilo, že na mě se nesahá, protože za mnou stojí Harry.

Byl to pro mě ten nejlepší, nejhřejivější pocit absolutního bezpečí, jaký mohl malý, ustrašený kluk na drsné ulici mít – vědět, že mám za sebou brachu, před kterým se celá čtvrt třese strachy a který mě nenechá nikomu napospas. Ale zároveň se mi v té samé malé hlavě míchal hrozný, nepochopitelný zmatek, citový guláš a hluboká úzkost. Nedokázal jsem to tehdy logicky pobrat. Ten samý kluk, který mě venku na chodníku před celým světem bránil jako lev a riskoval pro mě vlastní kůži, mě o pár hodin později doma v pokoji chytil pod krkem, vyrazil mi zub nebo mě hodil do zrcadla jen proto, že jsem tiše řekl „ne“. Venku hrdina a ochránce, doma kat a tyran.

Tenhle dvojí život plný střepů, modřin, vyražených zubů a pokřivené bratrské lásky mě naučil jednu zásadní věc, která mě pak provázela celým dalším životem: nikomu na světě stoprocentně nevěřit. Bezpečí bylo v mých očích jenom dočasná iluze, která se mohla v jediné sekundě roztržít na ostré kousky stejně jako to sklo z naší staré skříně. Když jsme se pak v mých devíti letech definitivně s mámou a ségrou přestěhovali na tu Máchovku, tenhle šílený kolotoč násilí se naštěstí výrazně zpomalil. V tom novém panelákovém bytě už mě Har-

ry mlátil jen výjimečně, málo, ten jeho nejhorší domácí teror a amoky postupně s novým prostředím vyprchaly. Možná dospíval, možná ho změnily jiné věci. Ale ty hluboké střepy z toho malého bytu se žlutými tapetami, ta chuť krve na dásni za patnáct korun a ten hrozný pocit, že vina za cizí vztek a agresi nakonec vždycky bezprávně padne na mě, si moje tělo i moje mysl zapamatovaly navždy. Přestěhovali jsme se sice na novou, čistší adresu, ale ten plíživý strach, že každá moje další špatná odpověď nebo nesouhlas může skončit dalším nekontrolovatelným letem proti zdi, šel na Máchovku schovaný hluboko v mých věcech společně se mnou. Minulost se nedala nechat za dveřmi starého bytu.

KAPITOLA 4

Poslední dny v Česku

Máchovka měla být naším definitivním přístavem bezpečí, místem, kde se po letech strádání, mrazu, svíček a zneužívání pod těžkými duchny konečně nadechneme. A na chvíli to tak opravdu vypadalo. Radiátory hřály, z kohoutků tekla teplá voda bez nutnosti ohřívat ji v hrncích na plynové bombě a divoké amoky mého bratra Harryho se v tom novém, panelákovém bytě začaly pomalu vytrácet. Jenže klid v naší rodině nikdy neměl dlouhého trvání. Byl to spíše jen tichý mezičas, krátká pauza na nadechnutí předtím, než se ozve další rána a osud s námi znovu smykne o zem. Čtyři stěny na Máchovce sice vyhnaly ten nejhorší fyzický chlad z našich kostí, ale finanční tíha, dluhy a neustálý tlak reality na moji mámu doléhaly čím dál neúprosněji. Vzduchem pod panelovými stropy sice už nelétaly střepy z rozbitého zrcadla, ale viselo v něm něco jiného – těžká, plíživá nervozita z toho, co bude dál, z čeho zaplatíme příští nájem a kde máma sežene peníze na základní jídlo pro mě a mé sestry.

Chodby toho paneláku na Máchovce voněly jinak než náš starý, přízemní byt u chodníku. Tam to smrdělo vlhkostí a starým tabákovým kouřem, tady byl vzduch sice sušší, ale o to víc v něm vynikala ta lidská tíseň. Každý krok sousedů na schodech, každé bouchnutí výtahových dveří ve mně vyvolávalo tichý poplach. Zvykl jsem si žít v neustálém střehu. I když mě Harry v tomto bytě už skoro nemlátil – jako by z něj ta stísněnost nového prostoru spláchla tu nejhorší, živočišnou agresi –, strach ve mně zůstal hluboce zakořeněný. Sedával jsem u okna, díval se dolů na ulici a pozoroval šedivé děčínské nebe, které jako by neustále hrozilo bouřkou. Máma chodila domů čím dál víc unavená. Její oči byly bez jiskry, obklopené tmavými kruhy, a u kuchyňského stolu se hromadily neotevřené obálky s červenými pruhy. Dluhy z minulosti nás doháněly jako smečka hladových psů. Každý věděl, že peníze prostě nejsou a nebudou. Naše existence v Děčíně visela na vlásku a bylo jen otázkou času, kdy se ten provaz definitivně přetrhne.

V téhle bezvýhodné situaci, kdy se kolem nás stahovaly smyčky exekucí a chudoby, se v našem bytě objevil můj děda. Seděl tehdy s mou mámou v naší malé kuchyni. Vzpomínám si na ten obraz naprosto přesně: na stole stál lev-

ný popelník plný nedopalků, vzduch byl hustý od kouře značky Start a děda mluvil k mé mámě s takovou neochvějnou jistotou, která člověka v naprosté nouzi snadno uhranula. Jeho hlas měl váhu, kterou máma v tu chvíli zoufale potřebovala slyšet. Maloval před ní úplně jiný svět, svět, který ležel daleko za hranicemi České republiky, kdesi za kanálem La Manche.

Říkal jí, že v Anglii na nás všechny čeká nový, mnohem lepší život. Používal slova, která pro nás v Děčíně zněla jako z pohádky. Tvrdil, že tam konečně nebudeme muset snášet ten neustálý, dusivý a všudypřítomný rasismus, který nás v Čechách provázel na každém kroku. V Děčíně byl rasismus jako vzduch, který dýcháte – nevnímáte ho, dokud se nezačnete dusit. Zažíval jsem ho denně na ulici v pohrdavých pohledech kolemjdoucích, zažíval jsem ho ve škole, kde jsem byl pro paní učitelku vždycky ten nejhorší, ten, na koho automaticky padala vina, a ten, jehož prsty pravidelně schytávaly rány dřevěným pravítkem jen kvůli mému původu. Děda mámě vysvětloval, že v Anglii je systém nastavený úplně jinak. Že se tam o nás lidi i tamní stát postarají, dají nám bydlení, podporu a všechno, co budeme do začátku potřebovat, abychom se postavili na vlastní nohy. Hlavně ale útočil na mámino mateřské svědomí, což byla jeho nejsilnější karta. Tvrdil, že její děti tam budou mít konečně věci a možnosti, které jim v Česku nikdy v životě nedokáže dát. Sliboval hračky, dobré školy, klid a dostatek jídla. Pro mou mámu, která byla k smrti unavená věčným strachem o holé přežití, to znělo jako záchranné lano shozené přímo z nebe do té naší děčínské bažiny. Rozhodnutí padlo rychle, bez velkých průtahů. Pálíme mosty, opouštíme Máchovku, opouštíme Děčín a odjíždíme.

Na tuhle velkou životní cestu jsme se ale nevydali sami jako nějaká malá buňka. Byla to obrovská, chaotická rodinná migrace, která se začala organizovat pod taktovkou mých prarodičů. Z naší nejužší rodiny balila kufrý máma, já a moje dvě ségry – Nikola a naše druhá sestra. S námi jel i Pavel. Pavel byl v té době mámin nový chlap, a i když jsem po svých předchozích zkušenostech s muži v mámině životě očekával jen to nejhorší, Pavel mě překvapil. Byl to naprosto hodný chlap. Na rozdíl od Dodyho, z něhož šel vždycky jenom surový, živočišný strach a jehož těžké boty mi v záchvatech vzteku létaly přímo do mé dětské postýlky, Pavel nikdy, opravdu nikdy na moji mámu nevztáhl ruku. V domě, kde bylo domácí násilí běžnou komunikační měnou a kde se rány pěstí považovaly za standardní řešení problémů, to působilo skoro nepatřičně, jako z jiného světa. Choval se k nám všem s tichým respektem, mluvil klidně a později

v Anglii se ukázal jako někdo, na koho se dalo stoprocentně spolehnout. Byl to právě on, kdo nám s čistým srdcem a bez řečí dával peníze na svačiny do školy, abychom mezi anglickými dětmi netrpěli hlady a neměli prázdné žaludky. Pavel se stal tichou, pevnou oporou v tom blížícím se chaosu, chlapem, který sice nemluvil nahlas, ale jeho činy měly obrovskou hodnotu.

Kromě naší sestavy se ale k odjezdu nahrnula i celá širší větev rodiny, protože děda s babičkou nechtěli v Čechách nikoho nechat. Balila teta se svým chlapem a jejich syn, můj bratranec. Byla nás celá velká skupina, rodinný klan, který se rozhodl vsadit všechno na jednu jedinou kartu. Atmosféra těch posledních týdnů na Máchovce byla naprosto šílená, prostoupená horečnatým zmatkem a zároveň hlubokým, unaveným tichem. Byt se pomalu vyprazdňoval. Prodávalo se i to málo, co mělo v zastavárnách nebo u známých nějakou cenu, aby bylo dost hotovosti na ty neuvěřitelně drahé jízdenky na dálkový autobus. Sledoval jsem, jak se náš dosavadní život redukuje do několika igelitových tašek a jednoho starého, velkého cestovního kufru.

Jako ý kluk jsem sedával na podlaze v poloprázdném obýváku, kde zbyl jen flek na linoleu po prodané televizi, a cítil podivný, svíravý strach, který mi svazoval žaludek do uzlu. Anglie pro mě nebylo reálné místo na mapě, neměl jsem představu o zeměpisu nebo o tom, jak vypadá svět za hranicemi Děčína. Byl to pro mě jen abstraktní pojem, jakýsi mýtus o lepším zítřku, kterému jsem ale kvůli všemu, co jsem dosud prožil, nedokázal plně věřit. Všechno, co jsem znal – i když to bylo plné ran, schovávání se ve skříni, zneužívání pod dekou a Harryho divokých výbuchů –, zůstávalo tady, v těch špinavých děčínských uličkách. Znal jsem tu každý roh, každý zápach zklamání, každou prasklinu na chodníku. Teď jsem měl tohle všechno, celou svou dosavadní identitu, nechat za sebou a odejít někam, kde lidé mluví jazykem, kterému nerozumím ani jediné slovo. Strach z neznáma byl v té době naprosto ochromující. Každou noc, když jsem ležel v posteli na Máchovce a poslouchal z dálky zvuky děčínské ulice, se mi stahovalo hrdlo. Báł jsem se toho, co nás čeká. Báł jsem se, že ta nová země bude ještě krutější a chladnější než ta, kterou opouštíme.

Ty úplně poslední dny v Česku byly plné podivného bezčasí. Byt byl prázdný, ozvěna našich kroků se rozléhala prázdnými místnostmi jako v nějakém opuštěném hradě. Skoro nikdo z nás tu poslední noc pořádně nespali. Máma s Pavlem seděli v kuchyni na zemi, protože židle už byly pryč, tiše mluvili a kouřili jednu cigaretu za druhou. Světlo z pouliční lampy kreslilo na prázdné

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Noc, kdy se zastavil čas .
Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.